

**Dopady opatření v souvislosti s
koronakrizí na**

HUDEBNÍ PRŮMYSL

A NÁVRHY MOŽNÝCH ŘEŠENÍ

6.5.2020, Česká obec hudební

Aktuální situace v hudbě

- **V celém odvětví chybí skoro 10 mld Kč.**
- **Téměř 20 tisíc hudebníků a umělců je zcela bez příjmu. Společně s nimi jejich manažeři, technici a návazné profese.**
- **Je ohrožena existence téměř všech větších festivalů a nemalé části malých a středních festivalů (s návštěvností do 3 tis. osob).**
- **Počítáme s ukončením činnosti 250 hudebních klubů.**
- **Výrobci hudebních nástrojů a techniky zaznamenali až 90% pokles výroby.**
- **Vydávání a nahrávání nové české hudby se propadlo o 70 %.**

Česká obec hudební je volné sdružení zástupců českého hudebního průmyslu zahrnující několik desítek subjektů z oblasti populární i klasické hudby, s nimi spjatých služeb a profesí v oblastech zahrnujících umělce, autory, dramaturgy, promotéry, festivaly, kluby, labely a odborné technické profese.

Českou obec hudební tvoří:

Asociaci dramaturgů v audiovizí (ADA)

Asociace nezávislé hudby (ANH) zastupující kluby

Asociace promotérů a producentů v oblasti kultury (APPOK)

Asociace výrobců hudebních nástrojů (AVHN)

Brněnská asociace clubové hudby (BACH)

Česká hudební rada (ČHR)

DILIA

Festivalová asociace (FESTAS)

SoundCzech /Institut umění – Divadelní ústav (IDU)/

INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů

Music Managers Forum Czech Republic (MMF CR)

OSA - Ochranný svaz autorský (OSA)

Platforma - českých nezávislých výrobců zvukových záznamů

Sdružení umělců klasiky (SUK)

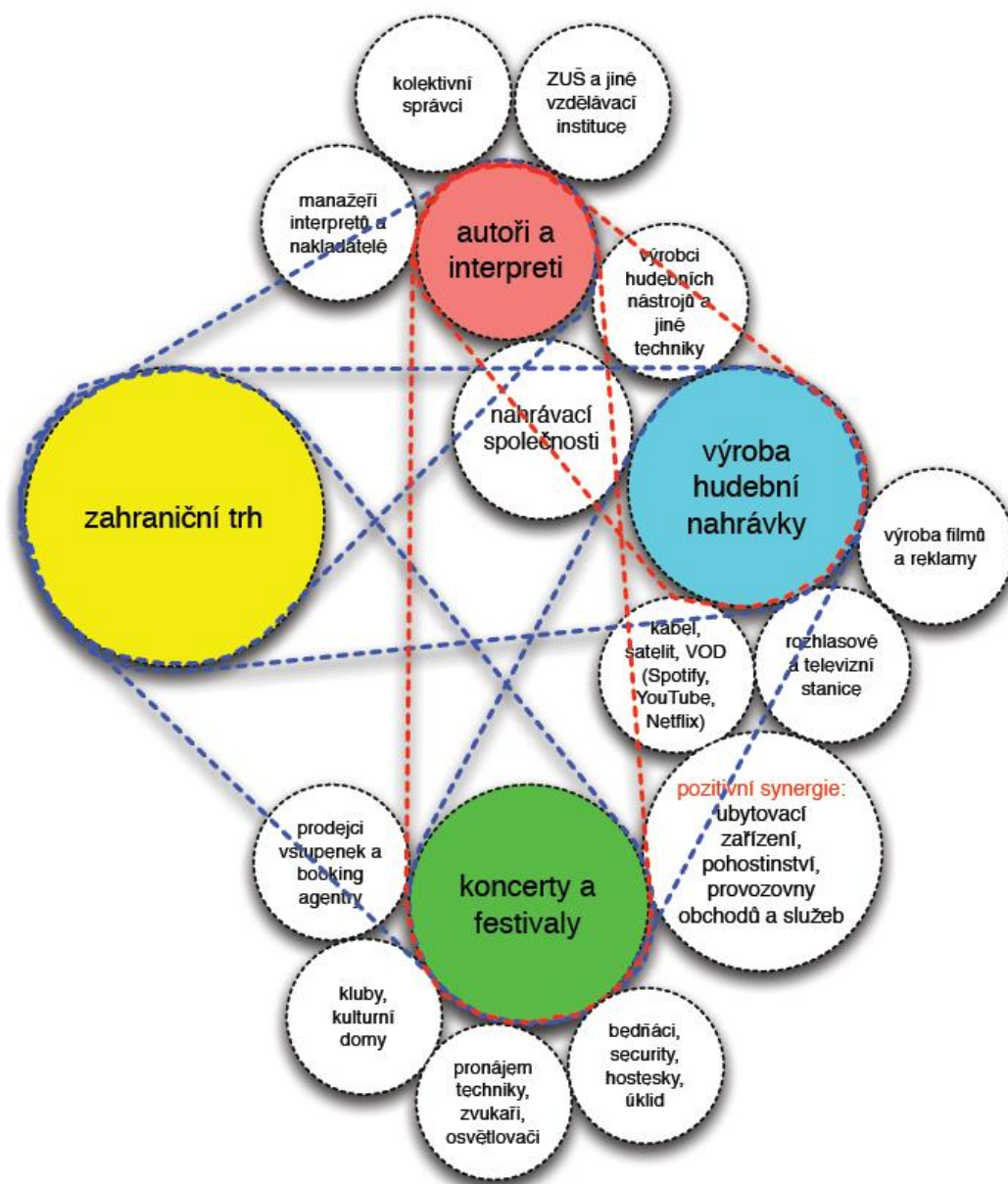
Svaz autorů a interpretů (SAI)

DOPADY KRIZOVÝCH OPATŘENÍ NA HUDEBNÍ PRŮMYSL

Epidemie COVID-19 a s ní související opatření Vlády ČR zasáhly českou hudební scénu napříč všemi žánry, ohrozila existenci tisíců profesionálních hudebníků a výdělečný potenciál a obchodní vyhlídky hudebních společností a hudebního průmyslu. Narozdíl od jiných odvětví došlo z hodiny na hodinu k poklesu příjmů ze 100 % na 0 %, což je bezprecedentní a naprosto likvidační. Výkonní umělci, pořadatelé koncertů a festivalů, provozovatelé míst pro živá vystoupení, autoři, producenti, manažeři, agenti, mistři zvuku, osvětlovači, pódioví technici, produkční a další pracovníci v živém hudebním sektoru v reakci na krizi, která si dle odborníků na zdravotnictví stále žádá několik dalších měsíců k překonání, vyzývají politiky k přijetí důležitých opatření. Sektor živé hudby patří mezi první postižené krizí koronaviru, znovuoobnovený bude téměř jako poslední. K jeho úplnému zotavení pak budou potřeba další roky.

Hudební scéna je ekosystém, v němž všichni zúčastnění hrají klíčovou roli, a pokud by jediný vypadl, způsobilo by to dlouhodobé problémy nejen celému hudebnímu odvětví. Hudební festivaly často přilákají velké množství návštěvníků do regionů, z čehož profitují i navazující služby jako hotely, penziony, pohostinství a další. Po majitelích restaurací, provozoven služeb a ubytovacích zařízení jsou jednou z nejzasáženějších skupin autoři, umělci, místa pro živá vystoupení a navazující profese, jako jsou promotéři, manažeři, technici světla a zvuku, poskytovatelé služeb, agentury a další. Bez solidárního přístupu a především rychlé a cílené pomoci ze strany státu má hudební ekosystém velmi malou šanci na přežití.

Obr. 1: MAPA ekosystému hudebního průmyslu

POPIS KONKRÉTNÍCH PROBLÉMŮ VZNIKLYCH V JEDNOTLIVÝCH SEGMENTECH HUDEBNÍHO PRŮMYSLU

Hudební sektor byl zasažený jako úplně první, opatření pro něho budou uvolněná jako úplně poslední a hlavně velké akce zaměstnávající nespočet pracovníků jsou dlouhodobě postižené. **Žádná jiná oblast nebyla ve své činnosti omezena v takovém rozsahu.**

Je zde několik dalších bodů, kterými je hudební průmysl specifický. Prvně jde o **vysoké vstupní náklady**. Vychovat špičkové hudebníky a pracovníky je velká časová i finanční investice. Pokud nebudou moci dlouhodobě vykonávat svoji profesi, začnou přecházet do jiných oborů a sektor postihne velký odliv lidského kapitálu. Bude trvat několik let, než se vše vrátí do původního stavu.

Dále je pro hudební sektor typická **sezónnost výdělků**. Vysoký příjem v určitém období zajišťuje fungování subjektů po zbytek roku, kdy je snížena poptávka. V případě, že o tento sezónní příjem přijdou, bude situace likvidační jak pro ně, tak pro další profese na ně navázané.

Zásadní je pro hudební sektor i **setrvačnost plánování**. V případě uvolnění opatření nelze začít pořádat koncerty a další akce ze dne na den. Plánování trvá v hudebním sektoru 1–2 roky. Již nyní některé promotérské agentury úplně odepsaly rok 2020, zasažena bude i činnost v roce 2021. Na druhou stranu některé festivaly přesunuly termíny konání na podzim roku 2020, kdy lze očekávat za velmi nejistých okolností přetlak kulturních akcí. Nestabilní situace a nejasné vyhlídky velmi znesnadňují plánování. Proto se v námi navrhovaných opatřeních objevuje přesné určení termínu pro obnovení činnosti a stanovení jasné politiky překračování hranic, případně jejich plného znovuootevření. Uvolnění opatření je zásadní pro fungování umělců, promotérů, klubů a festivalů (zjednodušeně pořadatelů) stejně jako pro fungování celého ekosystému živé hudby, který byl totálně odstaven. Pokud pořadatelé nebudou mít stanovené podmínky pro pořádání koncertů, umělci nebudou hrát a všechny další navazující profese nebudou mít práci.

- **Výkonní umělci** nemohou koncertovat, tím pádem přicházejí o svůj hlavní zdroj příjmů. Kvůli opatřením byla během pár hodin zastavena jejich činnost na několik měsíců, a to i v době festivalové sezóny, která umělcům zajišťuje většinu příjmu na celý rok. V případě, že se umělci nemohou věnovat své profesi, ztrácí velmi rychle konkurenceschopnost. Příjmy výrazně klesnou i **autorům** hudebních děl, a to z důvodu omezené možnosti veřejného provozování.
- Letní **festivaly plánované zpravidla s 1-2 letým předstihem** se nacházely v poslední fázi realizace a řada festivalů klasické hudby, které byly plánovány na jarní měsíce, byly zrušeny doslova několik dní před zahájením. Obrovské objemy peněz byly již investovány do reklamy, cestovních nákladů zahraničních umělců, rezervací hotelů, záloh za techniku a honorářů, nájmu, marketingu a dalších položek. Náklady na organizaci festivalů z významné části pokrývá vstupné a vedlejší příjmy spojené s realizací festivalů, které se letos nemohou uskutečnit. Nyní musí organizátoři doufat v solidaritu publika, příznivců a fanoušků, aby si vstupenku ve formě voucheru ponechali na příští rok. Vracení vstupného ve velkém by v mnohých případech znamenalo jejich konec. I toto řešení je však pouhým oddálením problému o rok a neřeší aktuální vynaložené náklady, o které festivaly z velké části nenávratně přijdou. Tyto ztráty dosáhnou souhrnně za celý festivalový trh až 200.000.000 Kč. Zároveň nelze v blízké době předpokládat opětovné nastartování prodeje vstupenek. Bez rychlé pomoci tak budou pořadatelé festivalů nuceni propouštět své zaměstnance a stále externí spolupracovníky již v nejbližších týdnech.
- **Hudební kluby** přišly o téměř celou jarní sezónu a do léta, kdy je činnost utlumená, vstupují ve ztrátě.
- **Promotéři** již rušili a přesouvali koncerty na podzim 2020, nyní dochází k dalšímu rušení a přesouvání na rok 2021. Reálně se obávají výpadku činnosti a příjmů za téměř celý rok 2020 a první polovinu roku 2021.
- **Organizátoři kulturních aktivit, manažeři a booking agenti i samotní umělci** investovali čas a finance do přípravy jarních a letních projektů (jarní klubová scéna, letní festivaly a festivalové tour, jarní festivaly klasické hudby, atp.). Jarní část těchto projektů byla definitivně zrušena, pro letní období je možné počítat v nejlepším případě pouze s částečnou realizací ve velmi omezeném režimu. Jasné nastavení pravidel koncertní činnosti a pravidel cestování do a ze zahraničí je zásadní pro organizátory, stejně jako pro samotné umělce.
- **Výrobci hudebních nástrojů** - naprosté utlumení hudebních aktivit má zásadní vliv i na další průmyslová odvětví, v nichž má naše země tradičně skvělou mezinárodní pověst. Jedním ze zasažených odvětví je výroba hudebních nástrojů a jejich příslušenství. Toto odvětví zaznamenalo zásadní pokles objednávek jak domácích, tak hlavně zahraničních v důsledku uzavření prodejen i poklesu poptávky konečných zákazníků. Dokud neotevřou plně maloobchodní prodejny, tržby jsou průměrně na 50 % běžných prodejů (i při provozování e-shopů). Důležitým prodejním kanálem jsou zahraniční výstavy a veletrhy, které byly zrušeny,

bez žádného možného data obnovení (nemožnost prezentace nových výrobků, setkání s obchodními partnery). Omezení výroby u větších výrobců má (i přes využití kurzarbeitu) vliv na zaměstnanost a většina už musela začít propouštět, a to i na klíčových pozicích, takže obnovení výroby bude problematické. Např. v oboru výroby klavírů hrozí úplný zánik některých profesí - klavírník, sesazovač pian, intoner.

- **Hudební vydavatelství** - uzavření obchodů a zamezení koncertní činnosti způsobila značný výpadek příjmů, které plynou nejen z prodeje alb, ale i dalšího propagačního zboží. Další výrazný propad způsobí negativní vliv příjmů související s veřejnými produkcemi reprodukované hudby, jejím vysíláním a dalším užitím. Nedostatek finančních prostředků výrazně ovlivní další vydavatelskou činnost a podporu hudebních objevů. Ekonomický dopad současných opatření je znát od jejich zavedení, největšího propadu se však vydavatelé obávají v druhé polovině letošního roku.
- **Technické profese** (mistr zvuku, osvětlovač, rigger, pódiový technik, video technik, nástrojový technik ...) nemohou z důvodů zrušení kulturních akcí, festivalů a velkých koncertů vykonávat svoji činnost, kdy je pro ně většinou hlavní sezona od května do konce léta, a v tomto období přijdou o velkou část svých celoročních příjmů. A stejně tak firmy, které zajišťují kulturním akcím techniku – pódia, světla, zvuk, led obrazovky, jsou už nyní na pokraji krachu.
- **Výrobci hudebních nosičů** - situace kopíruje stav hudebních vydavatelství. Pouze s daleko větším důrazem na výrobu nových titulů. A protože vydávání novinek je výrazně omezeno a předpoklad je, že i v druhé části roku bude novinek méně, je propad tržeb a ztráty daleko větší. Celé odvětví je výrazně exportní a právě situace na zahraničních trzích bude určující pro případné plné obnovení výroby.

PŘEDPOKLÁDANÉ ZTRÁTY HUDEBNÍHO PRŮMYSLU

Ekosystém hudebního průmyslu také podporuje tzv. vyvolanou spotřebu, která zahrnuje útratu diváků za občerstvení, upomínkové předměty a hudební nosiče (přibližně v rozmezí 600–2500 Kč na diváka a na akci), dopravu a další položky, které se dále proměňují v multiplikační efekty. V tomto případě jsou ztráty opět v miliardách korun.

	<i>roční obrát</i>	<i>pokles obrátu 19-20</i>	<i>odhad ztráty</i>	<i>počet zasažených subjektů</i>	<i>existenčně ohrožené subjekty (%)</i>	<i>počet zasažených pracovníků</i>	
<i>Festivally (pouze velké a střední)</i>	<i>2 mld</i>	<i>100%</i>	<i>380 mil. (léto)</i>	<i>přes 150</i>	<i>90 %</i>	<i>30 000 (vč. krátkodobých)</i>	<i>nezahrnuto dalších cca 100 subjektů</i>
<i>Kluby</i>	<i>region - 630 mil/</i>		<i>324 mil</i>	<i>300</i>	<i>100 %</i>	<i>2400</i>	
	<i>Praha - 280 mil</i>	<i>224 mil</i>	<i>90 mil</i>	<i>120</i>	<i>100 %</i>	<i>800</i>	<i>Praha pouze</i>

								větší kluby
Labely	1,01 mld.	252 mil (až 25 %) včetně provozu vacic práv, tj. příjmu od INTERGRAM		cca 1500		2000		
Promotéři	4 mld	1,99 mld		110 (všechny)	40 %	300		
Technické profese	1,2 mld		900 mil	100		15000		
Média								
Výkonní umělci (VU)	3,200 mld ITG 537 mil, z toho ½ pro VU	ITG odhaduje pokles pro VU cca 60 mio	2,249 mld. (03-08)	7750 (hud. tělesa, kapely) ITG zastupuje lokálně cca 16 000 VU		49 000 (20 000 má hudbu jako hlavní zdroj příjmu)		
Autoři	OSA 1,111 mld	cca 205 mio, jen ztráty z koncertní činnosti a festivalů pro české autory může dosáhnout až 90 mio	175 mil. (03-08)	9700 v ČR (3,5 mil celkem)		9700 v ČR (3,5 mil celkem)		
Nezávislá klas. hud.			750 mil.			5000		
Výrobci hud. nástrojů	2,0 mld	1,0 mld				10000		export tvoří 80-90% výroby odvětví
Výrobci	1,6 mld	0,64		3		1000		export

<i>audionosičů</i>		<i>mld (40%)</i>					<i>tvoří 70%</i>
<i>Hudební edukace</i>	<i>20 mil</i>	<i>10 mil (50 %)</i>	<i>5 mil (25 %)</i>	<i>20</i>	<i>5</i>	<i>750</i>	

Okamžitá opatření za účelem omezení růstu nezaměstnanosti a zamezení existenčních potíží profesionálů působících v rámci hudebního prostředí

Je třeba realizovat do 14 dnů

1/ Prodloužení opatření na podporu jednotlivců OSVČ a na podporu zaměstnanosti

Navrhujeme prodloužení vyplácení kompenzačního bonusu OSVČ pro všechny profesionály působící v hudebním odvětví v duchu aktuálně schválených parametrů „pěťadvacítka“ v podobě třetí fáze bonitního období do 31. srpna. Toto opatření je zásadní pro záchranu existence profesionálních hudebníků, jejichž činnost byla pozastavena až do podzimu. Stejně prodloužení požadujeme také u programu Antivirus na podporu zaměstnanosti.

2/ Vytvoření fondu pro kompenzace prokazatelných nákladů u subjektů v hudebním sektoru se zásadním způsobem omezenou činností

Celá řada institucí, obzvláště ty, jejichž činnost je sezónní, investovala značné prostředky do příprav své činnosti, která v důsledku současných opatření nemůže či nebude moci proběhnout. Jsou jimi především mzdové náklady, náklady na externí spolupracovníky, provozní náklady, náklady na reklamu nebo uhrazené provize ticketingovým společnostem. Požadujeme vytvoření fondu, jehož smyslem bude kompenzovat náklady a zmařené investice do hudby těch subjektů působících v oblasti hudby, jejichž hlavní činnost byla v důsledku současných opatření zakázána, případně omezena z více než 70 % v rámci kalendářního roku 2020. Požadujeme, aby tato pomoc nebyla podmíněna předchozím úspěšným získáním dotace Ministerstva kultury.

3/ Úlevy na nájemném

V nemovitostech vlastněných státem, státní institucí či místní samosprávou, ve kterých svou činnost provozují hudební subjekty navrhujeme plné odpuštění placení nájemného po celou dobu trvání

opatření k omezení šíření epidemie onemocnění COVID-19, které omezují činnost těchto subjektů. Po skončení uvedených opatření požadujeme snížení nájemného na 50 % sjednané měsíční částky po dobu následujících 6 měsíců.

4/ Sazba DPH na vstupenky na kulturní akce

Česká republika má v rámci Evropské unie nadprůměrně vysokou sazbu DPH uplatňovanou na vstupenky na kulturní akce. Celoevropský průměr se pohybuje okolo hranice 10 %, přičemž s ohledem na aktuální situaci již nyní celá řada evropských států zvažuje další snížení sazby, případně dočasné snížení sazby na 0 %. Navrhujeme, aby Česká republika v rámci možností, které jí nabízí Unijní daňové právo, usilovala o převedení sazby DPH u vstupenek na kulturní akce na dočasné období do konce roku 2023 na 0 %, nikoli formou osvobozeného plnění. Po skončení tohoto přechodného období požadujeme stanovení sazby na 10 %, tj. nejnižší sazby dle aktuálně platné legislativy.

5/ Zrušení či snížení sazby DPH na prodej hudby

Doporučujeme zrušení sazby DPH na prodej hudby, případně o jeho přesun do kategorie nejnižší DPH, ve které jsou dnes jak knihy, tak i audioknihy, a kam hudební nahrávky jako významný kulturní statek podle našeho názoru již dávno náleží.

6/ Snížení sazby DPH za hudební vystoupení

Navrhujeme snížit i DPH za hudební vystoupení, které může zvýhodnit výslednou cenu vstupenky a tak zpřístupní koncerty více lidem a umožní dostupnost umělců pro subjekty, kteří plátcí DPH nejsou - města a menší pořadatelé.

7/ Vytvoření jasného plánu uvolňování a případného opětovného zavádění opatření proti šíření epidemie onemocnění COVID 19

Požadujeme vytvoření stálé pracovní skupiny, jejíž součástí budou na jedné straně zástupci epidemiologů, vlády a dalších relevantních subjektů, které formulují jednotlivá opatření a plány na jejich rozvolňování a případné opětovné zavádění. Na druhé straně pak skupina obsáhne zástupce hudebních institucí. Účelem této skupiny je vytvoření stálé komunikace mezi hudebním sektorem a státními institucemi, v jehož důsledku získají odborníci jasný přehled o možnostech a dopadech jednotlivých informací, hudební sektor na druhé straně bude moci včas reagovat na potřebná opatření a minimalizovat ekonomické ztráty.

8/ Plán a pravidla pro další vlnu pandemie

Příprava jasného plánu pro pomoc zasaženým subjektům v oblasti hudby na možné další vlny pandemie pro případ znovuuzavírání a zákazů a okolností, kdy k těmto krokům může znovu dojít. Stanovit jasná pravidla, termíny, kapacitní omezení pro malé a střední festivaly a další kulturní akce.

Dlouhodobá opatření zaměřená na opětovné nastartování hudebního prostředí

1/ Zvýhodnění soukromé podpory hudebníků a hudebních subjektů

Zavedení významných daňových incentív pro soukromé subjekty, které finančně podpoří hudebníky, hudební subjekty a hudební instituce. Cílem je přilákání většího množství soukromých finančních zdrojů, které přispějí dalšímu rozvoji české hudby. Požadujeme dále podporu státu na zvýšení informovanost a povědomí o soukromém dárcovství a aktivní přispění k jeho rozvoji.

2/ Novela zákona o místních poplatcích

Požadujeme formou novely zákona o místních poplatcích omezit možnost místních samospráv požadovat od pořadatelů kulturních akcí odvody místního poplatku ze vstupného na období do konce roku 2023.

3/ Čas pro českou hudbu

Vyhlášení roku 2021 jako OBDOBÍ spojeného s mimořádným dotačním titulem podporujícím rozvoj produkce nové hudby, nových hudebních projektů, akcí a koncertů. Primárním účelem je podpora celé hudební obce v naší zemi a především zabránění katastrofickým důsledkům dramatického výpadku letošních příjmů hudebních organizací, těles a institucí a de facto zablokování investic do hudebního rozvoje a produkce minimálně v dalším roce.

ZÁVĚREM

Výjimečnost české hudební scény nespočívá pouze v její jedinečné různorodosti, velkolepé historické tradici a mimořádném mezinárodním renomé, ale v neposlední řadě též ekonomických dopadech hudebního průmyslu na ekonomiku státu. Hlavní a nenahraditelnou hodnotu hudby však představuje její schopnost promlouvat k lidem ať již přímo v podobě živých vystoupení nebo zprostředkovaně prostřednictvím nahrávek. Hudba nás provází od kolébky po stáří a konec života, máme s ní spojené nejrůznější situace a důležité životní momenty. Jména velkých skladatelů české minulosti jako Josef Mysliveček, Antonín Dvořák, Bedřich Smetana nebo Leoš Janáček zná celý svět a česká hudba je značkou a jedním z nejhodnotnějších vývozních artiklů naší země. Scéna české hudby však nežije pouze minulostí a současná česká interpretační škola je mezinárodně uznávaný a respektovaný pojem ať již v oblasti klasické hudby, jazzu, alternativní hudby a řadě dalších žánrů - zmínit můžeme například Jana Hammera, Ivana Krále nebo Rudyho Linku. Spolehlivé zázemí v podobě podpůrných profesích

manažerů, hudebních techniků, zvukařů, organizátorů hudebního života a tisíců dobrovolníků a nadšenců věnujících svůj čas a energii organizaci hudebních aktivit je nezbytným podhoubím pro fungování a další rozvoj této scény. Pojďme zajistit v těchto těžkých časech hudbě budoucnost tak, aby tyto hodnoty a zároveň obživa mnoha kreativních a talentovaných lidí nezanikly. Mělo by to katastrofální dopad v kulturním, ekonomickém i sociálním měřítku.